

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๖๗
วันอังคาร ที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๖. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๗. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๘. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๒. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๓. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๔. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๕. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๖. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายวรชิต สิงหเสนี	(ลาการประชุม)
-------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวปานทิพย์ พลกษาชลวิทย์

๒. นายสติธร ธนานิธิโชติ

ผู้ที่คณะกรรมการเชิญมาชี้แจงแสดงความเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

พลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- [illegible]

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๗ วันพุธ ที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๙ วันศุกร์ ที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๐ วันจันทร์ ที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๑ วันอังคาร ที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๒ วันพุธ ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๕ วันเสาร์ ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๖ วันอาทิตย์ ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๙
- อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

ก่อนเข้าสู่การพิจารณาทบทวนร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ที่ประชุมได้หารือในประเด็นการเตรียมความพร้อมในการประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญหลังจากที่ได้มีการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างแรก) โดยเห็นว่า ควรมีการปรับยุทธศาสตร์ในการทำงานของคณะอนุกรรมการ โดยอาจมีการรวมคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และคณะอนุกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะเข้าด้วยกันเพื่อความชัดเจนในการกิจการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ชี้แจงว่า ที่ประชุมอนุกรรมการได้มีการประชุมเพื่อเตรียมแผนการประชาสัมพันธ์หลังจากเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างแรก) ไว้แล้ว โดยจะขอนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับแผนประชาสัมพันธ์ในการประชุมครั้งต่อไป

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะ ชี้แจงว่า ในภารกิจการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น ได้แบ่งออกเป็นสามระยะ ซึ่งระยะที่ ๒ จะเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยวิธีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยในเบื้องต้นหลังจากมีการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างแรก) ไปแล้ว มีกำหนดจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นไว้สี่เวที โดยวิธีการทำงานจะแบ่งออกเป็นสองส่วน กล่าวคือ ส่วนที่ ๑ เป็นการอธิบายเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญในภาพรวมและในประเด็นสำคัญที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นพิเศษให้กับตัวแทนที่จะร่วมทำงานในการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และส่วนที่ ๒ เป็นการอธิบายถึงภาพรวมของร่างรัฐธรรมนูญให้กับประชาชนทั่วไป จากนั้น จะมีการให้ประชาชนทำแบบสอบถาม โดยในแบบสอบถามจะใช้คำถามอย่างง่าย เช่น มีเรื่องใดที่ประชาชนไม่เห็นด้วย พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนไปพร้อมกัน เป็นต้น

สำหรับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในระยะที่ ๓ นั้น เดิมมีการเตรียมแผนประชาสัมพันธ์โดยเน้นประชาสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มอาชีพเท่านั้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจไม่มีความครอบคลุมถึงท้องถิ่นต่างๆ อย่างทั่วถึง ดังนั้น จึงควรประชาสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นการกระจายลงไป

ในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล และต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่กลุ่มคนที่สามารถเป็นกระบอกเสียงในการประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญ

ท้ายที่สุด ที่ประชุมเห็นว่า เพื่อความละเอียดรอบคอบในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ เห็นควรรับฟังแผนงานประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเสียก่อน เพื่อประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการต่อไป

อนึ่ง การประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญเป็นการวางแผนงานโดยให้ความสำคัญกับเรื่องวิธีการเกี่ยวกับแผนการประชาสัมพันธ์เสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ควรมีการเตรียมแผนประชาสัมพันธ์โดยให้ความสำคัญกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นสำคัญด้วย เพื่อประโยชน์ของกรรมการในการชี้แจงและสร้างความเข้าใจกับประชาชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ต่อจากนั้น พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ชี้แจงแสดงความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

แนวทางการปฏิรูปกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

๑. แนวคิดการทำงานในยุคปฏิรูป

๑.๑ วิเคราะห์ปัญหาโดยละเอียด

๑.๒ มองภาพองค์รวมและจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อให้เป็นทิศทางในการขับเคลื่อน

๑.๓ บูรณาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- บูรณาการภายในกระทรวง
- บูรณาการระหว่างกระทรวง
- บูรณาการภาคส่วนอื่นๆ

๒. สรุปผลงานและแผนงานตาม Roadmap ของ คสช.

๓. การดำเนินการร่วมกันระหว่าง รัฐ เอกชน และประชาชน (คณะกรรมการสานพลังประชารัฐ)

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

๒. การผลิตและพัฒนาครู

๓. การทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพ และการพัฒนามาตรฐานการศึกษา

๔. ผลิต และพัฒนากำลังคนและงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ

๕. ICT เพื่อการศึกษา

๖. การบริหารจัดการ

ในการนี้ พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึงปัญหาและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันการโอนย้ายครูจะขึ้นกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีจำนวน ๒๒๕ เขตการศึกษา หากพื้นที่เขตการศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการโอนย้าย จะแก้ไขปัญหาการโอนย้ายครูได้ โดยอำนาจในการโอนย้ายเป็นอำนาจของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานั้นๆ ประกอบกับการโอนย้ายครูในปัจจุบันจะต้องเป็นความประสงค์ของครูด้วย หากครูคนใดไม่มีความประสงค์จะขอโอนย้ายก็ไม่สามารถดำเนินการโอนย้ายครูคนดังกล่าวได้ ทำให้เกิดปัญหาโรงเรียนบางแห่งขาดบุคลากรครู

แต่ไม่สามารถเกลี่ยอัตราค่าจ้างของครูในโรงเรียนที่มีจำนวนครูเกินไปยังโรงเรียนที่ขาดอัตราค่าจ้างได้ ดังนั้น ควรมีการปรับหลักเกณฑ์ในเรื่องการโอนย้ายครูเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอน

ปัญหาการผลิตบัณฑิตไม่ตรงกับความต้องการในสายวิชาชีพต่างๆ ของตลาดแรงงาน เนื่องจาก มหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดเรื่องหลักสูตร สาขา รวมถึงการกำหนดจำนวนนักศึกษาที่จะเรียนในแต่ละสาขา ได้ด้วย ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศ และส่งผลให้มีบัณฑิตจบใหม่ ตกงานมากขึ้น

ปัญหาการบริหารจัดการการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารจัดการการศึกษาในส่วนภูมิภาค ซึ่งในแต่ละจังหวัดจะมีผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งตำแหน่งต่างๆ เหล่านี้ขาดการประสานงานในการทำงานร่วมกันในการบริหารจัดการการศึกษา นอกจากนี้ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๒๒๕ เขต อยู่ในกำกับดูแลของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลทำให้ไม่สามารถตรวจสอบกำกับดูแลผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ควรมีการแก้ไขปัญหาในการกำกับดูแล โดยอาจให้มีคณะกรรมการในระดับภาคของพื้นที่การศึกษาเป็นผู้กำกับดูแลอีกชั้นหนึ่ง

สำหรับระบบ ICT เพื่อการศึกษา ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ให้ครอบคลุมพื้นที่โรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับการใช้ระบบการศึกษาทางไกลกับพื้นที่โรงเรียนชายขอบได้ดีขึ้น

เรื่องการบริหารจัดการศึกษาภายในกระทรวงศึกษาธิการ ต้องมีการรวมฐานข้อมูลสารสนเทศ การศึกษาไว้แหล่งเดียวกัน เพื่อสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลทางการศึกษา และสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว ได้ทุกช่องทาง สื่อทุกรูปแบบ และทุกอุปกรณ์การสื่อสาร โดยต้องมีการรวมฐานข้อมูลการศึกษาในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา
- ระบบจัดการองค์ความรู้
- โครงสร้างพื้นฐานและเครือข่าย

เรื่องการบริหารจัดการศึกษาในการดำเนินการระหว่างกระทรวง มีการประสานงานกับกระทรวง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เป็นผู้ว่าโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมพื้นที่สถานศึกษาที่ยังไม่มีโครงข่ายให้สามารถเข้าถึงสถานศึกษาทั่วประเทศ เพื่อลดงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการในการบริหารจัดการวางระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตลง

ส่วนการบริหารจัดการศึกษาร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ได้จัดทำในรูปแบบของโครงการทวิภาคี ขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา โดยจัดตั้งกลุ่มย่อย ยี่สิบเจ็ดกลุ่มสาขาอาชีพ ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และให้มีคณะกรรมการประสานพลังประชารัฐ โดยรัฐร่วมกับเอกชน มีจำนวนสิบสองคณะ ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานร่วมกับผู้บริหารบริษัทเอกชน ขนาดใหญ่สองคณะ เพื่อบูรณาการการศึกษาในเรื่องการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ และด้านการศึกษา พื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาทบทวนร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ซึ่งฝ่าย เลขาธิการคณะกรรมการได้ปรับปรุงแก้ไขตามมติที่ประชุม ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๗ มกราคม ๒๕๕๙

โดยเริ่มพิจารณาดังแต่ชื่อร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นต้นไป โดยพิจารณาเรียงลำดับเป็น
 รายนามตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“ร่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑ บททั่วไป

“หมวด ๑

บททั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑ บททั่วไป โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑

“มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

“มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓

“มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจ
 นั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔

“มาตรา ๔ ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

“มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้น เป็นอันใช้บังคับมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๒ พระมหากษัตริย์

“หมวด ๒

พระมหากษัตริย์”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

“มาตรา ๖ องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗

“มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

“มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙

“มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาและถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานและเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เดิมพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะบัญญัติไว้ในหมวดคณะรัฐมนตรี ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ จึงนำพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๙ ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐

“มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบแปดคนประกอบเป็นคณะองคมนตรี

คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

“มาตรา ๑๑ การเลือกและแต่งตั้งองค์มนตรีหรือการให้องมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองมนตรีหรือให้ประธานองมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

ให้ประธานองมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งองมนตรีอื่นหรือให้องมนตรีอื่นพ้นจากตำแหน่ง”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒

“มาตรา ๑๒ องมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓

“มาตรา ๑๓ ก่อนเข้ารับหน้าที่ องมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔

“มาตรา ๑๔ องมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕

“มาตรา ๑๕ การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์พ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

การจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์ ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยตามที่บัญญัติในพระราชกฤษฎีกา”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖

“มาตรา ๑๖ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๖ หรือในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะหรือเพราะเหตุอื่น ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘

“มาตรา ๑๘ ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง หรือในระหว่างที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคสอง ประธานองคมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีมิได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีเป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙

“มาตรา ๑๙ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภาด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ (พระปรมาภิไธย) และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐

“มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เมื่อมีพระราชดำริประการใด ให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎมณเฑียรบาลแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลเดิมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภาเพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑

“มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ตามกฎหมายแต่ยกราบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบ และให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ

ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา ๒๐ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภาเพื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ ในการนี้ จะเสนอพระนามพระราชธิดาก็ได้ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒

“มาตรา ๒๒ ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ตามมาตรา ๒๑ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน แต่ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลงในระหว่างที่ได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ หรือระหว่างเวลาที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น ๆ แล้วแต่กรณี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป ทั้งนี้ จนกว่าจะได้ประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งไว้และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไปตามวรรคหนึ่ง ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในกรณีที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง หรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวตามวรรคสอง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓

“มาตรา ๒๓ ในกรณีที่คณะองคมนตรีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๒๑ วรรคสอง หรือประธานองคมนตรีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือมาตรา ๒๒ วรรคสอง และอยู่ในระหว่างที่ไม่มีประธานองคมนตรี หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะองคมนตรีที่เหลืออยู่เลือกองคมนตรีคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ประธานองคมนตรี หรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทำต่อพระราชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือต่อผู้แทนพระองค์ก็ได้

ในระหว่างที่ยังมิได้ถวายสัตย์ปฏิญาณตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ซึ่งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๔ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

“หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า การบัญญัติคำว่า “ความคุ้มครอง” ในร่างมาตรา ๓๔ วรรคสอง ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับการบัญญัติถ้อยคำดังกล่าวในร่างมาตรา ๒๕ ซึ่งใช้คำว่า “การคุ้มครอง” ดังนั้นเพื่อเป็นการบัญญัติถ้อยคำในรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกันทุกมาตรา เห็นควรให้มีการแก้ไขถ้อยคำในร่างมาตรา ๒๕ จากคำว่า “การคุ้มครอง” เป็นคำว่า “ความคุ้มครอง” แทน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับทั่วความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ หรือจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ และต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗

“มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุแห่งความแตกต่างระหว่างบุคคล เพศ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๘

“มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๙

“มาตรา ๒๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๐

“มาตรา ๓๐ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มี การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒

“มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำความผิดเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นและเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ควรบัญญัติความในร่างมาตรา ๓๒ ในลักษณะที่เป็นการบังคับว่าจะต้องไปตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า เหตุที่ไม่บัญญัติเป็นการบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ เนื่องจากเมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๒ แล้ว รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมิให้ถูกละเมิดอยู่แล้วซึ่งเป็นการปกป้องสิทธิ อย่างไรก็ตามการจะละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลได้นั้นจะต้องเป็นกรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น และต้องมีการออกกฎหมายยกเว้นเท่านั้น จึงจะละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลตามร่างมาตรา ๓๒ ได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบอาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจรรยาบรรณแห่งการประกอบอาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชน ไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกัน ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนด และให้ประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบทอด

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับ ความเสียหายจากการเวนคืน โดยคำนึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับจากการเวนคืนนั้น

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม เว้นแต่เป็นการเวนคืนเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้คืนแก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

ระยะเวลาการขอคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนที่มีได้ใช้ประโยชน์หรือที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามความจำเป็น มิให้ถือว่าเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๖ วรรคสอง”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า เหตุที่มีการบัญญัติให้รัฐสามารถเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้แม้จะเป็นการเฉพาะเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้นั้น เนื่องจากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจมีการเวนคืนเป็นการเฉพาะรายเกิดขึ้นได้ ดังนั้น จึงบัญญัติให้มีความชัดเจนในร่างมาตรา ๓๗ วรรคท้าย ว่าสามารถตรากฎหมายเวนคืนเฉพาะเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้ โดยไม่ต้องห้ามตามร่างมาตรา ๒๖ วรรคสอง แต่อย่างใด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๙

“มาตรา ๓๙ การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิดจะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือจัดการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพิงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบวิชาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และฟ้องหน่วยงานของรัฐ
ขอบเขตแห่งสิทธิและการใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๒

“มาตรา ๔๒ เด็ก เยาวชน และสตรีย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองให้ปราศจากการใช้ความรุนแรง
และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมทุกรูปแบบ และได้รับการบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรให้นำหลักการของร่างมาตรา ๔๒ ไปกำหนดเป็นร่างมาตรา ๗๐/๑

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๔๒ ออกทั้งมาตรา และให้นำหลักการของร่างมาตรา ๔๒
ไปบัญญัติเป็นร่างมาตรา ๗๐/๑

มาตรา ๔๓

“มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย
สาธารณะ ข้อมูลการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน ข้อมูลหนี้สาธารณะ และข้อมูลข่าวสารสาธารณะอื่นที่มีใช้ข้อมูล
เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือข้อมูลอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรให้นำหลักการของร่างมาตรา ๔๓ ไปกำหนดเป็นร่างมาตรา ๕๗/๑

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๔๓ ออกทั้งมาตรา และให้นำหลักการของร่างมาตรา ๔๓
ไปบัญญัติเป็นร่างมาตรา ๕๗/๑

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือ
หมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาด”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๕

“มาตรา ๔๕ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐ ในการอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๖

“มาตรา ๔๖ บุคคลย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็นประกอบการจัดทำนโยบายสาธารณะของรัฐ ตลอดจนการจัดทำร่างกฎหมาย กฎ และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่โดยปกติสุข คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสุขภาพของตนหรือของชุมชน”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรให้นำหลักการของร่างมาตรา ๔๖ ไปรวมกับร่างมาตรา ๕๗

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๔๖ ออกทั้งมาตรา และให้นำหลักการของร่างมาตรา ๔๖ ไปบัญญัติรวมกับร่างมาตรา ๕๗

มาตรา ๔๗

“มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๘

“มาตรา ๔๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลใดที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๘/๑

“มาตรา ๔๘/๑ บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้

ในกรณีที่บุคคลใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้ทราบการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว

ในกรณีที่อัยการสูงสุดไม่ดำเนินการตามวรรคสองภายในเวลาอันสมควร ผู้ทราบการดังกล่าวจะร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจะรับหรือไม่รับพิจารณาตามที่เห็นสมควรก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรนำหลักการของร่างมาตรา ๔๘/๑ ไปบัญญัติเป็นหน้าที่ตามร่างมาตรา ๔๙ (๗)

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๔๘/๑ ออกทั้งมาตรา และให้นำหลักการของร่างมาตรา ๔๘/๑ ไปบัญญัติเป็นหน้าที่ตามร่างมาตรา ๔๙ (๗)

มาตรา ๔๘/๒

“มาตรา ๔๘/๒ บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มิได้

ผู้ใดทราบว่ามีกระทำการตามวรรคหนึ่งย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอหรือไม่ดำเนินการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๘/๒ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

“หมวด ๔

หน้าที่ของปวงชนชาวไทย”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อ เหมวค ๔ หน้าทีของปวงชนชาวไทย โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๙

“มาตรา ๔๙ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๒) ป้องกันประเทศ และรักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- (๔) เข้ารับการศีกษาอบรมในศีกษาภาคบังคับ
- (๕) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ
- (๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น
- (๗) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการปกป้อง และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

(๙) ไม่ใช้สิทธิและเสรีภาพในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม หรือขัดต่อการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกของสังคม

(๑๐) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๑) ต่อด่านและร่วมมือในการจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอให้เพิ่มคำว่า “อนุรักษ์” ไว้ในร่างมาตรา ๔๙ (๘) เนื่องจากเห็นว่าในเรื่องสิ่งแวดล้อมนั้น นอกจากจะต้องปกป้องและคุ้มครองแล้ว ประชาชนจะต้องมีหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คำว่า “อนุรักษ์” แปลว่า รักษาให้คงเดิม ส่วนคำว่า “ปกป้อง” แปลว่า คุ้มครองป้องกัน

- มีกรรมการเสนอให้เพิ่มคำว่า “ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม” ไว้ใน (๘)

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในเรื่องการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมควรเป็นหน้าที่ของรัฐในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการฟื้นฟูจะต้องใช้งบประมาณในการฟื้นฟู อย่างไรก็ตาม อาจนำเรื่องการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕๖ โดยให้ประชาชนร่วมมือกับรัฐในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า

- มีกรรมการเสนอให้บัญญัติให้ประชาชนมีหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดี เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาคน โดยให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาภายใต้การมีคุณธรรมและจริยธรรม และศีลธรรมอันดี จึงเห็นควรให้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๔๙ ด้วย

- มีการรณรงค์แสดงความคิดเห็นว่า อาจบัญญัติไว้ในหมวดนโยบายพื้นฐานของรัฐในลักษณะที่ให้รัฐส่งเสริมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีงาม ให้กับประชาชน โดยไม่ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชน

- เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๔๙ แล้ว เห็นว่า ความใน (๑๑) บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของประชาชน ซึ่งแปลความได้ว่าหากประชาชนพบเห็นหรือไม่ปฏิบัติตามร่างมาตรา ๔๙ อาจมีโทษทางอาญา

ประธานกรรมการเสนอให้แก้ไขความใน (๑๑) โดยให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน “ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนในการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ” ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องโทษอาญา ดังนั้น หากประชาชนไปร่วมมือหรือสนับสนุนในการกระทำความผิดย่อมต้องรับผิดทางอาญา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เคยมีการอภิปรายในที่ประชุมแล้วว่า หากนำเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมมาบัญญัติไว้ในหมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย แล้วไม่กระทำตามจะต้องมีบทลงโทษ ดังนั้น ที่ประชุมจึงได้กำหนดให้คำว่า “คนดี” หมายถึง คนที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

- มีการรณรงค์ข้อสังเกตว่า ความใน (๙) มีความหมายในเชิงลบ (negative) ในขณะที่ความในอนุมาตราอื่นมีความหมายในเชิงบวก ควรปรับแก้ไขถ้อยคำหรือไม่

- ความใน (๙) และ (๖) มีความหมายเดียวกัน จึงน่าจะนำมารวมกันได้

ประธานกรรมการเสนอตัด (๙) แล้วนำความใน (๙) มาต่อท้ายความใน (๖) เป็นดังนี้ “(๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๙ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ป้องกันประเทศ และรักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๔) เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ

(๕) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

(๗) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการขัดขืนอันรัก และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

(๙) ไม่ใช้สิทธิและเสรีภาพในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม หรือขัดต่อการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกของสังคม

(๑๐) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๑) ต่อต้านและไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนในการขัดขวางทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

“หมวด ๕

หน้าที่ของรัฐ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๕๐ รัฐต้องดำเนินการทั้งปวงอันเป็นหน้าที่ของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ตามกำลังความสามารถทางการเงินการคลังของรัฐ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๕๐ และร่างมาตรา ๕๑ ไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากร่างมาตรา ๕๐ ให้รัฐดำเนินการทั้งปวงอันเป็นหน้าที่ของรัฐตามความสามารถทางการเงินการคลังของรัฐ แต่ร่างมาตรา ๕๑ กำหนดให้รัฐต้องรักษาเอกราช อธิปไตย ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐต้องดำเนินการสุดกำลังความสามารถของรัฐ มิใช่ดำเนินการตามความสามารถทางการเงินการคลังของรัฐ

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรสลับมาตราระหว่างร่างมาตรา ๕๑ และร่างมาตรา ๕๐ โดยนำร่างมาตรา ๕๑ ขึ้นเป็นมาตราแรกของหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

- เสนอให้เพิ่มความต่อท้ายร่างมาตรา ๕๐ ความว่า “ในกรณีมาตรา ๕๑ รัฐต้องกระทำอย่างสุดความสามารถ” เพื่อจะได้ไม่ต้องสลับมาตรา

ประธานกรรมการเสนอตัดร่างมาตรา ๕๐ ออกทั้งมาตรา เนื่องจากเมื่อเป็นหน้าที่ของรัฐก็เป็นสิ่งที่รัฐต้องกระทำอยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๕๐ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๕๑

“มาตรา ๕๑ รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๒

“มาตรา ๕๒ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๓

“มาตรา ๕๓ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษาก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

รัฐต้องดำเนินการให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล และดำเนินการให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๕๓ อาจจะยังไม่ครอบคลุมเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต

- รัฐควรจัดการศึกษาให้ประชาชนได้ศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง โดยควรเพิ่มเติมเรื่องโอกาสทางการศึกษา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล และดำเนินการให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๓ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษาก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าว

มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล และดำเนินการให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”

มาตรา ๕๔

“มาตรา ๕๔ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๕

“มาตรา ๕๕ รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๖

“มาตรา ๕๖ รัฐต้องคุ้มครอง บำรุงรักษา บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า มีประเด็นในการพิจารณาว่าควรเพิ่มคำว่า “อนุรักษ์” และ “ฟื้นฟู” ในร่างมาตรา ๕๖ หรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๖ เป็นดังนี้ “รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๖ รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๗

“มาตรา ๕๗ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุข วิถีชีวิต หรือสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๗/๑

“มาตรา ๕๗/๑ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือความลับของทางราชการ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวโดยสะดวก ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๗/๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๗/๒

“มาตรา ๕๗/๒ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในวงโคจรของดาวเทียมอันเป็นทรัพยากรของชาติ ให้เป็นประโยชน์ของชาติและประชาชน

การจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่หรือสิทธิในวงโคจรตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะ

รัฐต้องจัดให้มีองค์กรที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวรรคสอง ในการนี้ องค์กรดังกล่าวต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงหา

ประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น ป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำอันอาจมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของประชาชน และป้องกันมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชนทั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ต้องการให้มีการบัญญัติคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรของชาติ ซึ่งมีปรากฏในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๕๗/๒ แล้ว และเสนอให้เพิ่มความว่า “รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะตามกฎหมายบัญญัติ” ต่อท้ายความในวรรคสองของร่างมาตรา ๕๗/๒ และขอเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามของร่างมาตรา ๕๗/๒ เป็นดังนี้ “รัฐต้องจัดให้มีองค์กรที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบด้านเนื้อหาที่ขบถขัดแย้งต่อสิ่งที่การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียงโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งกิจการวิทยุคมนาคมให้เป็นไปตามวรรคสอง...” เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า กสทช. รับผิดชอบในเรื่องที่กล่าวมานี้เท่านั้น

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความว่า “รวมตลอดทั้งการให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ด้วยตามกฎหมายบัญญัติ” ต่อท้ายความในวรรคสอง และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “รัฐต้องจัดให้มีองค์กรที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบและกำกับการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวรรคสอง ในการนี้ องค์กรดังกล่าวต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น ป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำอันอาจมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของประชาชน และป้องกันมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชนทั่วไป รวมตลอดทั้งการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำที่ผู้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงความในวรรคสองและวรรคสามให้สอดคล้องกันตามแนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๕๗/๒ ไว้ก่อน โดยให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงความในวรรคสองและวรรคสามให้สอดคล้องกันตามแนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการ

มาตรา ๕๘

“มาตรา ๕๘ รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริโภครวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องสิทธิของตน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๙

“มาตรา ๕๙ รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพ และมั่นคงอย่างยั่งยืนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๙ เป็นดังนี้ “รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ**อย่างเคร่งครัด**”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๙ รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลัง**อย่างเคร่งครัด**เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ**อย่างเคร่งครัด**”

มาตรา ๖๐

“มาตรา ๖๐ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริต และประพฤตินิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤตินิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวดและเด็ดขาด รวมตลอดทั้งทบทวน มาตรการและกลไกดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า คำว่า “มาตรการ” และ “กลไก” มีความหมายเดียวกันหรือไม่

มีการแสดงความคิดเห็นว่า คำว่า “มาตรการ” และ “กลไก” ในทางเศรษฐศาสตร์มีความหมายต่างกัน โดยคำว่า “มาตรการ” จะใช้ในความหมายใหญ่ เช่น มาตรการทางการเงินการคลัง ส่วนคำว่า “กลไก” จะใช้ในความหมายย่อย เช่น กลไกด้านภาษีอากร

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “มาตรการ” ครอบคลุมคำว่า “กลไก” ฉะนั้น ให้ตัดคำว่า “และกลไก” ออก โดยเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้ “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤตินิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน **และ**รวมทั้งจัดให้มีมาตรการ**และกลไก**ที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤตินิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด**และเด็ดขาด รวมตลอดทั้งทบทวนมาตรการและกลไกดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ**”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๐ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริต และประพฤตินิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน **และ**รวมทั้งจัดให้มีมาตรการ**และกลไก**ที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤตินิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด**และเด็ดขาด รวมตลอดทั้งทบทวนมาตรการและกลไกดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ**”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์